

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 53 (6029) 6 сакавіка 1938 г., нядзеля ЦАНА 10 КАП.

ТРОЙЧЫ ПРАКЛЯТЫЯ ШПІЁНЫ І ПРАВАКАТАРЫ

Магутны і з'яднаны вялікі Совецкі Саюз. Неразрывны ўзр, яднаючы брацкую сямя народы ССР. Гэтыя ўзы змацаваны, сіментаваны кроўю нашых бацькоў, братоў і сёстраў, якія загінулі ў барацьбе з імперыялістычнымі драпежнікамі на палях грамадзянскай вайны. Гэтыя ўзы змацаваны нашымі вялікімі сацыялістычнымі перамогамі, радасцю і шчасцем, якія атрымалі ўсе вялікія і малыя нацыянальнасці адзінай брацкай сямі савецкіх народаў. У моцнасі дружны народы — перамогам савецкага СССР.

Вось чаму траціцкіска-бухарынскія і нацыянал-фашысцкія бандыты, рыхтуючы ітэрвенцыйны фашысцкі дзяржаў супроць СССР, прававалі, па прамых заданых фашысцкіх ахранных, ўрачлывіць Совецкі Саюз, разарвалі яго на часткі і, абесіліўшы шкідніцтвам, дыверсій і шпіянажам, аддаць нашу дарэгу радзіму на міласці фашыстаў.

Для выканання гэтых сваіх каварных, зрадніцкіх планаў аберабандыты Бухарын, Рыкава і Ягода знайшлі сабе надзейных падручных у асобе нацыянал-фашысцкай контррэвалюцыі.

Вельмі характэрны ў гэтых адносинах паказанні старога польскага шпіёна Шаранговіча, арудаванага на працягу многіх год у Беларусі разам з італьянскімі і польскімі шпіёнамі, правакатарамі і шкіднікамі — лютымі ворагамі беларускага народа — Галадзедам, Чарвяковым, Бенекам, Чарнушэвічам і інш.

Паказанні подлага шпіёна Шаранговіча і іншых раскрыві перад усім народам, як страўнана спільніцы ў адну бандыцкую шаўку траціцкіска-бухарынскія і нацыянал-фашысцкія шпіёны, дыверсанты і шкіднікі.

Галоўнай мэтай нацыянал-фашысцкай банды было: «Пераваржана Беларусі ў капіталістычную дзяржаву пад ярмом польскіх памешчыкаў і капіталістаў».

Тройчы праклятыя шпіёнскія шаўкі! Яна хацела адабраць у беларускага народа, які ў ўсіх іншых народаў савецкіх сацыялістычных рэспублік, іх шчаслівае, свабоднае жыццё; яны рыхтавалі беларускаму народу жудасны лёс нашых братоў у Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны, якія стогнуць пад ярмом польскіх панюў.

Голд, галечу, разаронне, спонсеныя пажарніцкімі вёскі, аруйнаваныя фабрыкі і заводы, шпібены, карныя экзельцыі польскіх ахранныкаў, — усё гэтыя жахі шаранговічы, галадзеда, чарвяковы, бенекі і іншыя шваль марылі абрушыць на беларускі народ.

З страўнаным цынізмам прафесійна-нальнага шпіёна і правакатара расказваў Шаранговіч суду аб каварных, дыверсійных кроў ачынствах, зробленых асабіста ім і яго бандыцкай шаўкай. Да ўсіх літаральных галін народнай гаспадаркі і культуры прыкладзі свае брудныя, акрываўленыя бандыцкія лапы гэтыя фашысцкія галіны.

Шпіёны і дыверсанты! Яны са скуры лезлі вон, каб падарваць абаронную магутнасць Савецкага Саюза, падарваць значэнне БССР, які магутнага фарпоста сацыялістычнай радзімы на рубяжы ў капіталістычным светам. У ход былі пушчаны ўсе сродкі з арсенала польскай дыверсіў і германскага Гестапа.

Чорная зрада, шпіянаж, дыверсіі, шкідніцтва, тэрор! Не было ачынства, на якое-б не ішлі гэтыя злейшыя ворагі беларускага народа.

Смяротна невідавочны калгаснікаў і калгасны лад, подлыя шкіднікі і дыверсанты арывалі калектывізацыю і разарвалі калгас, заблыталі севарзарт, спускалі шкідніцкія планы савёў, арывалі хлебазагатоўкі. Белазарныя поспехі калгаснага ладу толькі распылялі фашысцкіх катаў.

Выконваючы прамыя заданні польскага генеральнага штаба і «права-траціцкіскага цэнтэра», праклятыя шпіёны знішчалі конскія палюў, заражаючы коней анеміяй. За адні толькі

1936 год у БССР было знішчана 30.000 коней.

Каб падарваць харчовую базу рэспублікі, пакінуў бее хлеба і мяса на сельніцтва, шкіднікі і дыверсанты заражалі кішчом хлеб, палілі пасевы, распаўсюджвалі чуму, атручвалі калодзежы, знішчалі рагатуую жывёлу.

Задыхаючыся ад нячыйнай злабы, польскія шпіёны прававалі абрабаваль беларускіх калгаснікаў і аднаасобнікаў. З праваказымнай мэтай скажонак падатковую палітыку савецкай улады, яны накладалі непаспелыя падаткі на селян, гвалтоўна забралі маёмасць, абіралі жанчын, старыкоў і дзяцей. Як зладзеі і галы, кашпаліся польскія шпіёны на чыстай савецкай зямлі, адзекваючыся над голасно грамадзян вялікага СССР, імкнучыся штучна выклікаць незадаволенне насельніцтва і палегчыць тым самым ітэрвенцыйны фашысцкі дзяржаў у Савецкі Саюз.

З гэтай-жа зрадніцкай мэтай фашысцкія бандыты шкідніцка арганізавалі соўтасы на землях калгаснікаў, абвіталі аднаасобнікаў ворагамі, пазабўлялі селян прсыдзінных устакі, прабуючы ўбіць клімат калгасамі і калгаснікамі. Гнусныя істоты працягнулі таксама свае брудныя лапы да нашых фабрык і завоўдаў, арываючы іх будаўніцтва, арываючы стыханаўскі рух.

Асабліва ўзмошнена польскія шпіёны «прававалі» над тым, каб скам-праметаваць леныска-сталінскую нацыянальную палітыку, прабуючы сарваць народную асвету, росквіт нацыянальнай сацыялістычнай культуры, літаратуры і мастацтва. Подлыя, брудныя істоты! Яны прававалі пазабывіць нашых рабочых, калгаснікаў і прапоўную ітэлігенцыю не толькі радзіцкі працы, але і ўсёй нашай сацыялістычнай культуры, так багата расквітнеўшай у рэзультате перамог леныска-сталінскай нацыянальнай палітыкі!

Які жудасны спіс чорных, крыва-вых спраў! Іх немагчыма пералічыць. На такія подлыя справы здольны толькі пачвары, выпадкова надзейныя прыродны чалавечым воблікам.

Подлыя галы з нацыянал-фашысцкай арганізацыі, якая арудавала на тэрыторыі Беларусі — гэтыя шаранговічы, галадзеда, чарвяковы, бенекі і іншыя правакатары — былі здольны на ўсё. Яны злучалі ў сабе жудасныя якасці шпіёнаў, забойцаў, шкіднікоў і дыверсантаў.

Многа шкоды прынеслі польскія шпіёны нашай радзіме, беларускаму народу. Але іх зрадніцкія планы сарваны. Яны пракліты! Ім не ўдалося і ніколі нікому не ўдасца падарваць магутнасць нашай радзімы, росквіт нашай сацыялістычнага жыцця, брацтва і дружбы народаў СССР. Перамог сацыялізм, перамог калгасны лад, не глядзячы на страўнае супраціўленне траціцкіска-бухарынскіх і нацыянал-фашысцкіх бандытаў.

Мудрая, прасякнутая любоўю да рабочых, селян і ўсіх прапоўных палітыка Сталінскага Цэнтральнага Камітэта і Савецкага Урада, энтузіязм народных мас і іх бязмернае аддаванасць радзіме, наша пільнасць адрацась забеспечылі кам перамогі, якіх не ведала і не ведае гісторыя чалавечтва. Шчаслівае жыццё, як і на ўсёй нашай радзіме, квітнее і ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы. Ніколі і нікому не зварнуць моны, сваім маральным і палітычным адліствам, савецкі народ з леныска-сталінскага шляху.

Савецкая Сацыялістычная Беларусь была, ёсь і будзе магутным фарпостам Савецкага Саюза на рубяжы ў капіталістычным Захадзе.

Разгромленыя савецкім народам стаяць траціцкіска-бухарынскія і нацыянал-фашысцкія бандыты перад полярскім судам. Яны раздзельны! Яны будуюць знішчаны, усё да аднаго Тако аднадушнае патрабаванне 170-мільённага савецкага народа. Няхай ведаюць фашысцкія падпалыцкікі вайны, што магутны савецкі народ, кіруючы партыяй Ляніна — Сталіна, нікому не ўступіць ні адной крупніцы сваіх перамог, ні адной пялі зямлі савецкай.

ГАЛЕЧА ПОЛЬСКОЙ ВЁСКИ

ВАРШАВА, 4 сакавіка. (БЕЛТА). Дзяржаўны інстытут на даследаванню сельскай гаспадаркі апублікаваў адказы селян на разасланую інстытутам летася анкету аб запавычанасці селянскіх гаспадарак у Польшчы. Письмы гэтых селян з'яўляюцца патрасаючымі дакументамі аб жабрацкім становішчы польскай вёскі наогул і малазямельных селян у асабліваці.

Селянін з Віленшчыны піша: «Галечка ў нашай вёсцы якоў была, такоў і засталася. Людзі часта папросту галадаюць, харчуюцца выключна бульбай, ды і яе не хапае».

Селянін з Падгаецкага павета (Тарнопальскае ваяводства, Заходняя Украіна) піша: «У нашай вёсцы на 60 гаспадарак толькі дзве гаспадаркі не маюць запавычанасці і забяспечаны хлебам. Астатнія — гэта проста жабракі, якія не маюць вопраткі і харчоў. Тыя, хто вырашае лёс нашай вёскі,

павінны самі ў ёй кірыху пакарыць».

«У вёсцы ў нас гора, — піша селянін Кракаўскага ваяводства. — Хлеба мы ўжо даўно не елі. Туберкулаз амаль у кожнай хаце. Ураджайнасць палёў дрэнная а-за адоўжэння ітучных угнаенняў. Людзі, асабліва дзеці, выглядаюць, як пасля тыфусу ці іншай цяжкай хваробы: бледныя, недарэзаныя. Дрэнна ў нас, вельмі дрэнна».

Селянін з Тэўскага павета (Паморскае ваяводства) піша: «Становіцца сельскай гаспадаркі ў нас адчайнае. Ужо ў снежні мінулага года з'елі ўсе свае запасы. Адзіны выхад для мяне — гэта прадаць маю гаспадарку і раздзіць грошы дзясем. Харчуюся з сям'ёй выключна бульбай. Мясца, цукар і т. д. прадукты для нас недаступны».

Газета «Нова праўда» прыводзіць цытаваныя пісьмы селян пад загалоўкам «Галечка польскай вёскі».

ГРОЗНЫ, НЕПАГАСНЫ ГНЕЎ СОВЕЦКАГА НАРОДА!

На прадпрыемствах, у калгасах, ва ўстановах, у школах — усюды працоўныя нашай радзімы аднадушна патрабуюць вышэйшай меры пакарання — расстрэлу агідных зраднікаў радзімы з антысавецкага „права-траціцкіскага блока“ Бухарына, Рыкава, Шаранговіча, Ягоды, Чэрнова, Грынёко і іншых бандытаў.

МЫ ПАМ'ЯТАЕМ ЗЛАЧЫНСТВЫ БАНДЫТА ШАРАНГОВІЧА

ЛПЕШЕЛЬ, 5 сакавіка. Калгаснікі Лепельскай акругі слухалі перадаванае па радыё паказанне на судовым працэсе ворага народа з «права-траціцкіскага блока» Шаранговіча. Ва многіх калгасах адбыліся мітынгі і сходкі калгаснікаў.

На мітынгу ў калгасе «Чырвоны сцяг», Каменскага сельсавета, конно-стаханавец тав. Александровіч Іван сказаў:

— Тройчы пракляты польскі шпіён Шаранговіч рабіў усё, каб аддаць нашу квітнеючую Беларусь польскім панам. Ён арганізаваў шаўкі па знішчэнню жывёлы ў калгасах Беларусі. Подлыя бандыты прылажылі сваю брудную лапу і да нашага калгаса. Ад прынятай хваробы ў 1936 годзе ў нас загінула 6 коней і 12 свінататка. У іншых сельсаветах раўна такоў жа становішча. Подлыя шпіёны рабілі ўсё для таго, каб разарыць беларускі народ, аддаць яго пад бізун польскіх фашыстаў. Але гэта ім не ўдалося! Яны выкраты, а Савецкая Беларусь расце, квітнее і магне.

І абавязкова поўнасна захаванне конскія палюў і выгадаваць увесць маладзкіх.

СЛОВА КАЛГАСНІКАЎ

РЕЗАЛЮЦЫЯ АГУЛЬНАГА СХОДА КАЛГАСНІКАЎ КАЛГАСА ІМЯ КРУПІСКОЙ, ПРЫГРАДНАГА СЕЛЬСАВЕТА, МЕНСКАГА РАЕНА

Кроў стыгне, калі слухаеца, з якім пышымам расказвае суду польскі найміт бандыт Шаранговіч аб сваіх гнуснейшых дзеяннях, аб злачэках над беларускім народам. Ён ва ўгоду найміцкім і польскім фашыстам падрываў народную гаспадарку БССР, рыхтаваў паражэнне нашай сацыялістычнай радзімы ў вайне з капіталістычнымі краінамі, якую гэтыя падпалыцкікі вайны іправавалі.

Мы на сваіх уласных плячах адчулі іх фашысцкія здыкі.

У 1932 годзе, па заданню заклятых ворагаў — Бухарына, Рыкава і Іх падручнага — польскага шпіёна Шаранговіча — у нашым калгасе была прышчыпленая аўсім здаровым свіным чума, у выніку чаго загінула 62 свіны.

Нашаму калгасу на працягу некалькіх год даводзіліся пасеўныя планы, якія намагаю перавышлі ўсю нашу пасеўную пошчу. Гэта шкідніцкая работа, з аднаго боку, змяняла ўрадавы калгасныя палёў, а з другога — нас прымушалі пляніць пастаўкі і падаткі за тую зямлю, якой у нас не было.

Ворагам гэта не ўдалося і ніколі не ўдасца. Мы мы добра ведаем, што наш савецкі ўрад, комуністычная партыя і вялікі правадыр народаў таварыш Сталін гарой стаяць за нас, калгаснікаў.

Мы, калгаснікі калгаса імя Крупіскай, ад усёго сэрца шчыра дзякуем сталінскаму наркму Нікалаю Іванавічу Ежову, які змог разметаць гэты змысны клубок, абясшодзіць і знішчыць яго.

Мы далаучаем свой голас да патрабавання ўсёго савецкага народа — змеціць гэтых ялавітых галюк, сперці іх з твару нашай квітнеючай савецкай зямлі. Сабакам — сабака смерці!

СМЕРЦЬ ШАЛЁНЫМ САБАКАМ!

Радзёйграма П. П. Шыршоў

ДНЕПРАПЕТРОВСК, 4 сакавіка. (БЕЛТА). З борта ледокола «Брмек» ад славяна паланіна, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР Пятра Патрыяна Шыршоўа атрымана наступная радзёйграма:

«Знаходзячыся на шляху да радзімы, даведваюся аб працэсе права-траціцкіскай банды фашысцкіх забойцаў. Бязмерна жалівыя злачынствы подлых зраднікаў! Яны хацелі па частках спрадаць нашу радзіму, хацелі надзець ярмо капіталізма на свабодны савецкі народ... Яны паднялі сваю крываваў руку на лепшых сымюў нашай радзімы. Савецкі народ адпалічыць на заслугах агідным наймітам замежных разведкаў. Смерць шалёным сабакам!»

Пётр ШЫРШОЎ.

БАНДЫТЫ ПРАЛІЧЫЛІСЯ!

Резалюцыя мітынга рабочых, служачых і інжынерна-тэхнічных работнікаў менскага станкабудуўнічага завоўда імя Варашылава. Прысутнічала 400 чал.

Пачуццё вялікага гнеўу і агіды ахапіла нас, калі мы сёння даведаліся з паказанняў на судзе актыўнага ўдзельніка «права-траціцкіскага блока», агента польскай дыверсіўны, нацыянал-фашысцкага шпіёна Шаранговіча аб страўнажных злачынствах супроць беларускага народа».

Тройчы пракляты халоп Іуды-Троцкага, Рыкава, Бухарына, правакатар Шаранговіч, разам з подлымі ворагамі беларускага народа Чарвяковым, Галадзедам, ашукачым шляхам прабраўшыся на адказныя пасты, выконваючы прамыя ўказанні і волю сваіх фашысцкіх гаспадароў, імкнуўся адарваць квітнеючую Савецкую Беларусь ад брацкай шматнацыянальнай сямі народаў — вялікага і магутнага СССР, пазабывіць нас шчаслівага і радаснага жыцця.

Ворагі народа, якія арудавалі на нашым завоўда і ўначальваліся Шаранговічам, Чарвяковым, Галадзедам, прававалі атруціць рабочых, вывесці са строю сістэму аялення, выклікаць аварыі лепшых машын і станкоў.

Подлыя фашысцкія галы імкнуліся зрабіць нечунаныя злачынствы — яны рыхтавалі тэрарыстычны акт супроць

лепшага саратніка вялікага Сталіна, пасланца беларускага народа ў Вярхоўны Совет СССР таварыша Варашылава. Але бандыты і тэрарысты пралічыліся!

Які ніколі, працоўныя Савецкай Беларусі — надзейнага фарпоста вялікага СССР на яго заходнім рубяжы, — якія бязмерна любяць сваю радзіму, агрутаваны адзінай маналітнай сілай вакол большэвіцкай партыі, вакол вялікага Сталіна.

Мы патрабуем ад Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Сауда СССР знішчыць і сперці з твару зямлі гадаў, каб яны не атручвалі чыстае паветра краіны сацыялізма.

Палікае прывітанне слаўным работнікам НКВД на чале са сталінскім наркмам тав. Ежовым, якія ўскрылі і абясшодзілі змяінае гнездо права-траціцкіскай нечысці, гандляроў радзімай.

Мы гораца вітаем нашага дэпутата ў Вярхоўным Савете СССР жалезнага наркма абароны Кліма Варашылава, чыё слаўнае імя носіць наш завоўда.

Няхай доўгія гоўды жыць вялікі геній чалавечтва, лепшы друг беларускага народа, наш родны бацька і друг таварыш Сталін!

НЕВЫМ'ЯРАЛЬНЫ ГНЕЎ СОВЕЦКАГА НАРОДА

Мы прачыталі ў газетах абвінавачанне заключэнне па справе «права-траціцкіскага блока». Жудаснасьць значэнства гэтай банды перавышае самыя дзікія, самыя жалівыя злачынствы, якія калісьці рабіліся. Бухарын, рыкава, ягода, шаранговічы і іншыя агідны чалавечэга грамадства страцілі астаткі чалавечэга ў сваёй шалёнай нявавісці да савецкага народа, траціцкіска-бухарынскага зрыў фашысцкіх поўў дайшла да злчынстваў, адно ўпамінае аб якіх ледзівяці кроў у жылах.

Вырадкі, клубок ялавітых галюк, паднялі руці на свяшчэннаму радзіму-маці, на самае каштоўнае для ўсёго савецкага народа — на жыццё правадыроў партыі, на жыццё вялікага Сталіна. Зрыў крывавых поўў гандлярства нашай зямлі, незалежнасцю народаў СССР, шчаслівым жыццём працоўных краіны сацыялізма.

СОВЕЦКІ НАРОД ІМ НІКОЛІ НЕ ДАРУЕ

ЖЫТКАВІЧЫ, 4 сакавіка. На пагранічных заставах, у калгасах і ўстановах раёна адбыліся многалюдныя мітынгі.

На мітынгу ў пэнтры раёна прысутнічае больш 800 чалавек — пагранічнікаў, рабочых, калгаснікаў, служачых і хатніх гаспадынь. Пасля інфармацыі аб працэсе над антысавецкім «права-траціцкіскага блока» выступіў пагранічнік тав. Ільіч. Ён сказаў:

— Заклятыя ворагі нашай радзімы хацелі адарваць нашу родную БССР, які і іншыя брацкія нам рэспублікі, ад вялікага Савецкага Саюза і аддаць шчаслівы народ на здыкі лютым фашыстам.

Няхай ведае увесь свет, што ворагі ніколі не ступіць на савецкую тэрыторыю. Мы, пагранічнікі, пільна стаям на варце свяшчэнных грані Краіны Советаў, граніца наша непрыступна. У адказ на агідныя злачынствы фашысцкіх халюўваў мы яшчэ больш пільна будзем ахоўваць рубяжы краіны сацыялізма, яшчэ цясней агрутуемся вакол партыі Ляніна — Сталіна, вакол вялікага Сталіна.

Аб глыбокай нявавісці савецкага народа да траціцкіска-бухарынскіх шпіёнаў і забойцаў, аб сваёй адданасці сацыялістычнай радзіме гаварылі ў сваіх выступленнях калгаснікі Капубінскі, настаўнік Асонаў і іншыя.

Мацірыя правакатары, пражонны Іуды марылі вярнуць працоўны нашай краіны ўладу, бізуну памешчыкаў і капіталістаў. Тройчы прэзранна, невавісна зрыў пралічылася! Слаўна-польскага разведка, кіруюма сталінскім наркмам Н. І. Ежовым, выкрыла гнусныя фашысцкія вырадкаў.

Невымяральны гнеў савецкага народа, гнеў усёго прагрэсіўнага чалавечэга Падлейшэа з подлых фашысцкае атрольда — бухарын, рыкава, ягода, шаранговічы — атрымаюць па заслугах. Прэзраннем гадам, шпіёнам, дыверсантам няма і не будзе месца на савецкай зямлі. Ялавітых галюк треба знішчыць!

Старшы палітрук ЖЭЛНН. Старшы палітрук БУЙВОЛІНСКІ. Тэхнік-інтэндант 1-га ранга РУБІНЧЫК.

КАЛІ ВОРАГ НЕ ЗДАЕЦЦА, ЯГО ЗНІШЧАЮЦЬ

БАРЫСАЎ. Рабочыя, інжынеры і тэхнікі камітэна імя Комітэтарна сабраліся на мітынг, каб выказаць сваю нявавісць і гнеў да права-траціцкіскай бандытаў.

Слова ўзвў стаханавец калодачнага цэха тав. Хамчаноўскі Г. Е. Ён гаварыў палка і ўхвалявава.

— Кроў стыне ў жылах, калі ўзвўляеш сабе, што рыхтавалі нам гэтыя бандыты і забойцы — Бухарын, Рыкава, Ягода і інш. з «права-траціцкіскага блока». На іх брудных руках, полных дупонах — кроў любімага народа, палкага трыбуна рэвалюцыі Сяргея Міронавіча Кірава. Гэтыя зраднікі, ізаўоры і правакатары хацелі паставіць нас, свабодных савецкіх людзей, на калены перад капіталістам і фабрыкантам. Яны хацелі, каб нашу свяшчэнную савецкую зямлю таталі боты фашыстаў. Дарэмныя намаганні! З ворагамі мы будзем паступаць па-ворагаму, яны будуць сперці з твару зямлі.

На мітынгу рабочых шклозавода імя Дзяржынскага выступіў стаханавец-шпифоўшчык тав. Карышоўка:

— Бухарын, Рыкава, Шаранговіч, Ягода хацелі раслініць Совецкі Саюз. Яны гандлярвалі оптам і ў рэзніцу нашай краіны. Гэтыя крываваы халюпы фашысцкай падваротні хацелі адарваць нашу Савецкую Беларусь ад вялікага Савецкага Саюза, зрабіць яе калоніяй фашызма. Свабодны беларускі народ, які ўсе народы нашай радзімы, ніколі не будзе рабаў.

На мітынгу рабочых шклозавода імя Барысаўшчыны патрабуюць самага суровага пакарання крывавых поўў фашызма — усіх да аднаго расстрэліць! С. КРАУЦОЎ.

ЯШЧЭ ЦЯСНЕЙ ЗГУРТУЕМСЯ ВАКОЛ ПАРТЫІ ЛЯІНА—СТАЛІНА

Студэнты і прафесары, навуковыя работнікі і адміністрацыйна-тэхнічны персанал Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта прыйшлі на многалюдны мітынг, каб выказаць хвалючыя іх думкі, паучыць абурэння і агіды да подлых наймітаў фашысцкіх разведкаў, траціцкіска-бухарынскіх шпіёнаў.

У прынятай рэзалюцыі 800 удзельнікаў мітынга пішуч:

«Мы, студэнты, навуковыя работнікі і адміністрацыйна-тэхнічны персанал Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які ўвесь беларускі народ, пралінаем гэтых агіднікаў, фашысцкіх гадаў, траціцкіска-бухарынскіх шпіёнаў, якія хацелі адарваць нашу квітнеючую Савецкую Беларусь ад вялікага Савецкага Саюза, прадаць яе фашысцкім кабінолам. Мы патрабуем знішчыць дагэту па подлыя траціцкіска-бухарынскаю банду. Смерць гадам! Іншай кары не можа быць наймітам фашызма.

Цясней агрутуемся вакол большэвіцкай партыі і мудрага вялікага Сталіна! Уважам большэвіцкую пільнасць! Будзем умоўваць абароназольнасць нашай краіны, каб у любы час быць гатовымі нанесці знішчальны ўдар фашысцкім галюкам!»

Няхай жыўць слаўныя чэкісты, ворныя партавыя сацыялізма, на чале з сталінскім наркмам тав. Н. І. Ежовым! Няхай жыць комуністычная партыя і вялікі правадыр і настаўнік таварыш Сталін!»

ГРУДЗЬМІ СТАНЕМ НА АБОРОНУ СВАЕЙ РАДЗІМЫ

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

РАНИШНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 4 САКАВІКА

ДОПЫТ ПАДСУДНАГА ШАРАНГОВІЧА

Старшынючыцы Ульрых. Падсудны Шارانговіч, вы павярджаете нашы паказанні, даныя на папярэднім следстве?

Шارانговіч. Поўнасцю павярджваю. Дазвольце мне сказаць усё паслядоўна. Збрэднікам радзімы я стаў у жніўні 1921 года і быў ім да арышту. У жніўні 1921 года, пасля заключэння міру з Польшчай, я вярнуўся з польскай турмы, у парадку абмену, як заложнік з групай асуджаных. Я спыніўся ў Варшаве. У Варшаве нас выклікалі на чары ў савецкае пасольства, каб высветліць твар кожнага з нас. У савецкім пасольстве працаваў тады нехта Вярхоўскі. Гэты Вярхоўскі завіў мне, што палікі не хопуць мяне выпускаць і што яны зможуць гэта зрабіць толькі ў тым выпадку, калі я дам згоду працаваць у польскай разведцы. Я гэта згоду даў і пасля гэтага польскай разведкай і быў перакинута ў Савецкі Саюз. Па прыбыцці ў Менск гэтым-жа Вярхоўскім я быў звязан з адзіным рэзідэнтам польскай разведкі Багучкім, які займаў тады адказную пасаду ў Беларусі. Багучкі паехаў з Беларусі ў 1923 годзе і перад ад'ездам звязаў мяне з адзіным польскім рэзідэнтам, які займаў тады ў Беларусі таксама досыць адказнае становішча, — Славінскім.

Я тады працаваў у Беларусі з пачатку 1923 года і да пачатку 1924 года старшым памочнікам пракурора рэспублікі. Праз мяне праходзіла шмат спраў, шпіёнскіх і іншых спраў больш важных. Па заданню Славінскага я інфармаваў яго аб сутнасці гэтых спраў і аб асобах, праходзячых па іх.

У пачатку 1926 года я паехаў з Беларусі ў Сібір, і ў мяне сувязі з польскай разведкай часова абарваліся. Заставаліся я, вядома, агентам польскай разведкі, але канкрэтна ніх-небудзь заданніў я не атрымаваў. Аднавілася сувязь і ў больш актыўна чым ранейша — у канцы 1932 ці ў пачатку 1933 года, канкрэтна з консулам адной з замежных дзяржаў, мяжуеючых з Беларусі. Гэта ўжо было пасля таго, як я ўступіў у нацыянал-фашысцкую антысавецкую арганізацыю ў Беларусі.

Было гэта так. Да мяне звярнуўся нехта Жэброўскі, які тады займаў пасаду трэцяга сакратара ЦК кампартыі Беларусі, але з ім гутарка я меў, усёна кажучы, задурыўшыся. Больш ясны разгавор па гэтым поведзе я меў з Бенякам, які працаваў у Беларусі паркізмам. Беняк прапанаваў мне ад імя гэтага консула наступнае: хопць гэты консул і мае ўжо дастаткова пэўную сувязь з радам людзей, уваходзячых у кіраўніцтва нацыянал-фашысцкай арганізацыі ў Беларусі, у тым ліку і з ім, з Бенякам, аднак, ён хоча ўстанавіць і са мной гэту сувязь, маючы на ўвазе, што я знаходжуся на партыйнай рабоце.

У гэты час я перадаў праз Беняка змест некаторых рашэнняў ЦК ВКП(б), якія адносяцца да Беларусі. Потым даў інфармацыю аб пашейных дарогах, аб сетцы партыйных ячэйкі і па рады палітычных пытанняў. Але справа, вядома, заключаецца не толькі ў тым, што я перадаваў, і не толькі ў маіх асабістых сувязях, а справа, галоўным чынам, у тым, што ўжо к таму перыяду наша нацыянал-фашысцкая арганізацыя, адным з кіраўнікоў якой я быў, была па сутнасці цесна звязана з польскім генеральным штабам.

У нацыянал-фашысцкую арганізацыю я быў завербаваны Галадзедам і Чарушавічам у пачатку 1932 года. Галаздед падрабязна інфармаваў мяне аб складзе гэтай арганізацыі і аб тым, што гэта нацыянал-фашысцкая арганізацыя звязана з маскоўскім цэнтрам прыхільна, атрымлівае ад яго дырэктывы, персанальна ад Рыкава і Бухарына. Асноўныя мэты нацыянал-фашысцкай арганізацыі ў Беларусі Галаздед каротка фармулаваў так: звяржэнне савецкай улады і аднаўленне капіталізма, адтарэнне Беларусі ад Савецкага Саюза ў выпадку вайны з фашысцкай дзяржавай. Што-ж датычыць метадаў і сродаў, то сюды ўваходзілі: шкодніцтва, дыверсія, тэрор.

Асабліва Галаздедам была падкрэслена неабходнасць устанавлення, у мэтах ажыццяўлення гэтых задач, цеснай сувязі з польскім генеральным штабам.

У гэтым напрамку мы і атрымлівалі сістэматычныя дырэктывы і інструкцыі маскоўскаму цэнтру прыхільна. Я гэта хачу пацвердзіць радам фактаў.

У лістападзе 1932 г. у Маскву ад'ехалі Галаздед і Чарыкова. Яны сустракаліся з Рыкавым і Бухарыным, прычым я павінен сказаць, што наколькі мне вядома, Чарыкова быў звязан з Рыкавым ішч з 1928 года, а Галаздед — з 1930 г. Памятаю, пасля паездкі

Галадзеда і Чарыкова ў 1932 г. у Маскву, калі яны вярнуліся, у нас была ў Менску нарада цэнтру нашай арганізацыі ў поўным складзе, дзе яны і інфармавалі нас. Інфармацыя гэта звядзілася да таго, што і Рыкаў і Бухарын павярджалі ўсё свае ранейшыя ўстаноўкі для нашай арганізацыі, выразаўшы незадаволенне слабай дзейнасцю нашай арганізацыі. Там-жа ў Маскве быў дан рад канкрэтных устаноў, у першую чаргу па пытаннях шкодніцкай, дыверсійнай дзейнасці і па-другое — адносна ўзмацнення і ўстанавлення больш цеснай сувязі з польскім генеральным штабам.

Вышынскі. Скажыце канкрэтна аб вашай асабістай дзейнасці ў галіне шкодніцтва.

Шارانговіч. Мы ставілі перад сабой задачу найбольш шырока разгарнуць шкодніцтва ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Вышынскі. У якіх мэтах?

Шارانговіч. У мэтах падрыхтоўкі паражэння СССР і ў мэтах стварэння незадаволення насельніцтва ў краіне.

Вышынскі. У мэтах правакацыйных?

Шارانговіч. Вядома.

Вышынскі. У чым-жа выражалася канкрэтна ваша асабістая дзейнасць?

Шارانговіч. Я займаўся шкодніцтвам, галоўным чынам у галіне сельскай гаспадаркі. У 1932 годзе мя, і я асабіста, у гэтай галіне разгарнулі вялікую шкодніцкую работу. Першае — па зрыву тэмпаў калектывізацыі.

Вышынскі. Вы якую пасаду тады займалі?

Шارانговіч. Я быў другім сакратаром Цэнтральнага Камітэта кампартыі Беларусі.

Вышынскі. Так што магчымасці ў вас былі вялікія?

Шارانговіч. Вядома. Я асабіста даваў шкодніцкія ўстаноўкі рада работнікаў.

Вышынскі. Сваім саўдзельнікам?

Шارانговіч. Так, саўдзельнікам. Мы арганізоўвалі выхадцы з калгасоў. Затым мы заблыталі пасевыя плошчы. Сутнасць гэтай справы заключаецца ў тым, што мы давалі раёнам такія пасевыя плошчы, якія ня былі магі асвоіць; іншым раёнам, меўшым вялікія плошчы для псева, наадварот, давалі паманьшаныя заданні. Апрача таго мы арганізавалі зрыв хлебазагатоў. У 1932 годзе гэта было праведзена такім чынам. Спачатку наша нацыянал-фашысцкая арганізацыя прыняла ўсе меры да таго, каб хлебазагатоўкі ішлі дрэнна.

Гэта значыць зрываў іх. Потым, калі было вынесена спецыяльнае рашэнне Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) аб ходзе хлебазагатоў у Беларусі, то наша арганізацыя, бягучыся правалу і магчымага вырвання, прыняла тэрміновыя меры да таго, каб хлебазагатоўкі некалькі падцігнуць.

Я павінен таксама сказаць, што ў 1932 годзе была нам распаўсюджана чума сярэд свіней, у рэзультат чаго быў вялікі падзег свіней.

Побач з гэтым мы праводзілі арганізацыйны саўгасу ў рэспубліцы за кошт зямель калгаснікаў і аднаасобнікаў.

Вышынскі. З паражэннем інтарэсаў калгаснікаў і аднаасобнікаў?

Шارانговіч. Вядома, так. Паліней некалькі па лініі сельскай гаспадаркі была праведзена намі шкодніцкая работа ў галіне надзялення калгаснікаў прасядзілішчамі.

Я павінен асоба спыніцца на пытанні адносна аднаасобнікаў, таму, што гэта звязана з планами нашай нацыянал-фашысцкай арганізацыі. У Беларусі к гэтым перыяду яшчэ налічвалася каля ста тысяч аднаасобнікаў. Намі была дана і такая ўстаноўка, што раз аднаасобнік не ідзе ў калгас, то ён з'яўляецца ворагам савецкай улады. Гэта было нам зроблена ў правакацыйных мэтах. Да аднаасобнікаў, якія супраціўляліся калектывізацыі, мы, выходзячы з сваіх правакацыйных устаноў, ухвалявалі такіх падатковыя мерыпрэстыжы, якія стваралі сярэд аднаасобнікаў незадаволенне і паўстанчыя настроі.

Вышынскі. Вы не прыпамінаеце лепельскай справы?

Шارانговіч. Я гэта ўсё і звязваю з лепельскай справай. Лепельская справа, калі можна так выказацца, была проста эпизодам у ланцуку на нашай падрыхтоўцы.

Вышынскі. Значыць, лепельская справа гэта быў рэзультат вашай наўмыснай асабістай, правакацыйнай дзейнасці?

Шارانговіч. Зусім правільна. У лепельскай справе шкодніцтва выражалася ў тым, што там напоск на аднаасобнікаў быў асабліва моцны. По тым, калі ЦК ВКП(б) прыняў адвадненны меры для выпраўлення таго, што

было намі прароблена, то становішча змянілася. Настрой у аднаасобнікаў, у той часткі, якая была справакавана, рэзка паляпшыўся.

Далей, па сельскай гаспадарцы я хачу сказаць адносна нашай дыверсіі ў галіне конегадзюлі. У 1936 годзе ў Беларусі была нам шырока распаўсюджана анемія. Гэта праводзілася намі з мэтай, бо конь у Беларусі адгрывае велізарнае абароннае значэнне. Мы імкнуліся падарваць гэту моцную базу ў выпадку, калі яна спатрабіцца ў сувязі з вайной.

У выніку гэтай меры пала, наколькі я памятаю зараз, каля 30 тысяч коней. Я павінен сказаць, што гэту меру адносна коней мы правалі не толькі па сваёй ініцыятыве.

Вышынскі. А ішчэ па чым?

Шارانговіч. Мы мелі прамую ўстаноўку з маскоўскага цэнтру ўстава. Далей, у галіне сельскай гаспадаркі была намі праведзена шкодніцкая работа, у выніку якой у пагранічных раёнах эканамічныя паказальнікі былі горшыя, чым у тылавых раёнах.

Вышынскі. А ў галіне прамысловасці?

Шارانговіч. У галіне прамысловасці шкодніцтва праводзілася на такіх аб'ектах, як торф. Торф як паліўнае база, для энергетыкі Беларусі мае велікія вялікія значэнне, і таму гадрыў гэтай паліўнай базы вёў да падрыхтоўкі ўсіх галін прамысловасці.

Энергетыка. Тут галоўным чынам увага канцэнтравалася ў адносіх БедДРЭСа, які снабжае прамысловасць Віцебска, Оршы, Магілёва. Тут аяла не падзвойні своечасова. Тармазілася будаўніцтва. Канкрэтна бярэ крыжыцкі цементны завод, аршанскі ільнякабінат, магілёўскі трубадзейны завод.

Далей, гаворачы аб шкодніцтве, я павінен спыніцца на культурным фронце, таму што наша нацыянал-фашысцкая арганізацыя адвадала гэтым участку асаблівае значэнне. У мэтах нацыяналістычнай рэспублікі. На гэтым участку працавала значная колькасць удзельніцкай нашай нацыянал-фашысцкай арганізацыі. Гэта шкодніцтва праводзілася ў мэтах кампраматаў на нацыяналістычны партыі і савецкай улады. Тут шкодніцтва ішло і па лініі школі, і па лініі пісьменніцкіх арганізацый і тэатра.

Вышынскі. Значыць, падугуляючы вашу асабістую шкодніцкую дзейнасць, можна сказаць, што і адна галіна сацыялістычнага будаўніцтва не аталася па-за вашай шкодніцкай дзейнасцю.

Шارانговіч. Зусім правільна.

Далей, мы прынялі і праводзілі як практычную задачу — тэрор; мы стваралі тарарыстычныя групы, падрыхтоўвалі тарарыстычныя акты, у першую чаргу падрыхтоўвалі тарарыстычны акт у 1936 годзе супроць Вярхоўскага, калі ён прыязджаў у Беларусь на манеўры. Тады былі намі створаны дзве тарарыстычныя групы, але гэты тарарыстычны акт нам не ўдалося зрабіць. Побач з гэтым тут, у Маскве, намі была створана група, якая знаходзілася ў сувязі з беларускай нацыянал-фашысцкай арганізацыяй і існавала на выпадкі неабходнасці правядзення тарарыстычнага акта ў Маскве.

Вышынскі. Адкуль вам вядома, што такая група ў Маскве была?

Шارانговіч. Мне вядома аб гэтым бы ад Галадзеда і Валковіча.

Вышынскі. Палагулім каротка, у чым вы сабе ў пэўным прызнаеце віноўным па гэтай справе.

Шارانговіч. Па-першае, што я зраўнік радзімы.

Вышынскі. Стары польскі шпіён.

Шارانговіч. Па-другое, я змоўшчык. Па-трэцяе, я неасредня правольні шкодніцтва.

Вышынскі. Не. Па-трэцяе, вы непадарадзілі адзін з галоўных кіраўнікоў нацыянал-фашысцкай групы ў Беларусі і адзін з актыўных удзельніцкаў права-трацкісцкага антысавецкага блока.

Шارانговіч. Правільна. Потым я асабіста правольні шкодніцтва.

Вышынскі. Дыверсіі.

Шارانговіч. Правільна.

Старшынючыцы Ульрых. Арганізатар тарарыстычных актаў супроць кіраўнікоў партыі і ўрада.

Шارانговіч. Верна.

Старшынючыцы Ульрых. І ўсё гэта рабіў у мэтах...

Шارانговіч. І ўсё гэта рабіў у мэтах звяржэння савецкай улады, у мэтах перамогі фашызма, у мэтах паражэння Савецкага Саюза ў выпадку вайны з фашысцкай дзяржавай.

Старшынючыцы Ульрых. Лучшы расчлаенне СССР, адвадненне Беларусі, ператварэнне яе ў капіталістычную дзяржаву пад ярмом польскіх памешчыкаў і капіталістаў.

Старшынючыцы Ульрых. Пытанні ў мяне больш няма.

рабоче-ўзбешкай нацыяналістычнай арганізацыі пад кіраўніцтвам прыхільна супроць кіраўніцтва партыі, супроць савецкай дзяржавы. Рыкаў тады яшчэ мне гаварыў аб тым, што ў выпадку нашай сумеснай работы цэнтр прыхільна гарантуе незалежнасць Узбешстана.

Вышынскі. Што гэта значыць — незалежнасць Узбешкай рэспублікі?

Хаджаеў. У даным выпадку гэта не залежнасць ад Савецкага Саюза, гэта разглядаецца, як залежнасць ад нейкай ішчай — капіталістычнай краіны.

Вышынскі. Вы так разумелі Рыкава?

Хаджаеў. Але, так і разумелі.

Вышынскі. А чым ён магчымаваў гэта?

Хаджаеў. Матывыроўка была адна — што і правыя і мы, нацыяналісты, амаліся супроць кіраўніцтва партыі, супроць савецкага ўрада. Для таго, каб правыя дасягнулі сваіх мэтаў, для таго, каб мы дасягнулі сваіх мэтаў, мы павінен былі амаляць гэта кіраўніцтва. У гэтых мэтах мы заключылі саюз. Значыць, мэта аставаўся адна — звергнуць савецкі ўрад, звергнуць кіраўніцтва ЦК ВКП(б).

Вышынскі. Аслабціў СССР?

Хаджаеў. Аслабціў СССР, безумоўна.

У змоўніцкую арганізацыю бухарскіх нацыяналістаў пасля рэвалюцыі 1920 года я прышоў не выпадкова, а таму, што я быў выхаван як нацыяналіст.

Большасць буржуазна-нацыяналістычнай арганізацыі Бухары арыентавалася тады на Англію. Зразумела, гэты нацыяналістычны колы і талы зусім ясна ўяўлялі сабе, што незалежнасць ад Савецкай Расіі, апра на Англію не дасяга прыгожым чынам будзе Англія аказваць саўвельчэнне. Яны і тады дэталі магчымым прыняць пратэктарат Англіі і пад гэтым пратэктаратам адзіліцца канчаткова ад Савецкай Расіі. Вою ў мэтах ажыццяўлення гэтай задачы мы тады праводзілі цэлы рад дзеянняў.

Мы сістэматычна вышлілі з савецкага і партыйнага апарата сапраўдных членаў партыі, сапраўдных савецкіх людзей і амалялі гэтыя пасты сваімі людзьмі. Свае кадры для гэтага мы фармавалі галоўным чынам з буржуазнай моладзі, абучалі іх не ў савецкіх школах, а пасылаў пераважна за граніцу — у Германію, у Турцыю.

Мы разам з тым вялі вялікую вялікую работу па арганізацыі ўзброеных сіл, таму што мы не мелі вялікага ўплыў у арміі. Нашы ўзброеныя сілы мы фармавалі галоўным чынам у відзе міліцыі. Мы правалілі скаротыць бясмацтва, якое к гэтым часу ўжо паўлялася ў межах Бухары. Мы правалілі ствараць новыя кадры бясмацтва.

Далей, калі ў 1924—25 гг. было пастаноўлена пытанне аб нацыянальна-тарарыяльным размежаванні савецкіх рэспублік Сярэдняй Азіі, я быў супроць гэтага размежавання. Але быў адкрыты супроць размежавання азначана ставіць тады сабе адкрытым ворагам, на што я не мог іці. Вою чаму я пад маркы прыхільніка нацыянальна-тарарыяльнага аказваўся на чале Узбешкай савецкай дзяржавы.

Вышынскі. Значыць, амаўраваў?

Хаджаеў. Змаўраваў, двурэшнічаў.

Ва узбешкай партарганізацыі вядома «група 18-ці». Арганізатарам гэтай групы быў я. Калі праводзілася зямельная рэформа ў мэтах надзялення зямлёй бядняцкіх слаёў насельніцтва Узбешстана, у гэты перыяд значна ажыццяўляўся кулацка-байска верхавіна. Апрача таго, частка аднакных работнікаў Узбешстана была незадаволенна гэтай рэформай. Я выкрыставаў гэта незадаволенне і пацарамаваў групу узбешскіх нацыяналістаў.

Вышынскі. Гэта які год?

Хаджаеў. Гэта, прыкладна, сярэдзіна 1925 года. Мы разлічалі ў гэтым сваім манеўры тады на аднаго з кіраўнікоў кампартыі Узбешстана Ібрамава; разлічалі, ведоучы, што ён у перыяд 1918—20 гг., будучы яшчэ малым чалавечкам, удзельнічаў у буржуазна-нацыяналістычных арганізацыях Туркестана.

Вышынскі. У якіх арганізацыях?

Хаджаеў. Гэта была панпрарысцкая арганізацыя, якой кіраваў Рыскулаў. Але мы аказаліся бітнімі на з'ездзе. Пасля гэтага зноў мы рашылі заганспіравацца, падаці заяву, што мы памыяліся, няправільна паступалі, што мы згодны праводзіць лінію партыі.

Вышынскі. Другі раз змаўраваў?

Хаджаеў. Другі раз здурушліваў. Між 1925—1928 гг. у мяне адывалася абліжэнне з Ібрамавым на глебе практычнай работы. Ібрамаў працаваў у ЦК, я — у Соўнаркоме. Гэта абліжэнне прыяло да таго, што я даведаўся, што ў Ібрамава ёшчэ свая нацыяналістычная група, якая называецца «Мілі іцікія», што значыць «Нацыянальная незалежнасць». Мы з ім не тое што аб'ядналіся, але пачалі кантактаваць нашу работу.

Вышынскі. (Ібрамаў). Падсудны Ібрамаў, вы былі членам падпольнай нацыяналістычнай арганізацыі ў 1928 годзе?

Ібрамаў. Так.

Вышынскі. Гэта арганізацыя называлася «Мілі іцікія»?

Ібрамаў. Так. Пад нажым Бухарына і пад непасрэдным кіраўніцтвам Анціпава мы скантактавалі работу нацыяналістычных арганізацый.

Хаджаеў. Я пераходжу да больш істотнай часткі маёго паказання, якая адносіцца да перыяда 1928 года, г.зн. да перыяда складання першай п'ягодкі. Я не ведаю, ці вядома суду, што ў буржуазных нацыяналістаў, асабліва ў Сярэдняй Азіі, існавала такая тэорыя — арганізаваць замкнутую гаспадарку, г.зн. зрабіць так, каб гаспадарка рэспублікі развівалася

ся незалежна ад іншых частак Саюза. І вось гэту тэорыю мы ператварылі ў жыццё, г.зн. мы склалі першую п'ягодку, якая ішла ўраарэз з дырэктывамі савецкага ўрада і адвадала ўстаўкам нацыяналістаў на замкнутую гаспадарку. Мы планіравалі гаспадарку такім чынам, каб менш мець баваўны.

Гэты план быў расшыфраван у Маскве. Па ініцыятыве Сталіна было дастаўлена пытанне аб пераглядзе баваўнавай праграмы. І вось, для таго, каб амаляць гэту новую дырэктыву ЦК ВКП(б) і ўрада, каб не даць баваўны, мы стварылі новы план, дырэктыву, значна перапаўлячым. Мы тады праводзілі тэорыю монакультуры, с.зн. тэорыю адной культуры ў сельскай гаспадарцы, як дамінуючай культуры — баваўны. Для гэтага трэба было разбіць, разграміць савязь, знішчыць лугі, гэта значыць канюшыну, кармы, вышесіць на паліўных землях не толькі пшаніцу, ячмень, але і такую культуру, як рыс. А гэта азначала выклікаць вялізарнае незадаволенне народа, таму што мы прадставілі справу так: плян — маскоўскі, мы быццам-бы маскоўскі прыказчыкі, мы ажыццяўляем дырэктывы Масквы — «незадаволены». Так, вою паскардзіцеся на Маскву». Гэту задачу мы паставілі.

Мы планавалі так, што, скажам, у Фергане — у асноўнай баваўнавай базавы Савецкага Саюза, у Бухары — другал ў той час база, прапанг баваўнаводства даходзіў да 66—69 проц. Калі ў селіна 10 гектараў зямлі, ён павінен на 8 га або на 9 га пасевіць баваўну. Самі разумееце, калі адзін гектар астаецца на ўсё астатняе, то гэта гаспадарка пачынае гінуць.

Гэта было зроблена зусім свядома нашай арганізацыяй, пад маім кіраўніцтвам, пад кіраўніцтвам Ібрамава.

Вышынскі. Падсудны Ібрамаў, што вы скажаце па поведзе гэтых тлумачэнняў?

Ібрамаў. Я іх поўнасцю павярджваю. Але я ішчэ хачу дапоўніць. У гэтай справе нашымі саюзнікамі (давааранасці не было, а была маўжліва згода) былі трацкісты.

Старшынючыцы Ульрых. Падсудны Хаджаеў, прадаўжыце нашы паказанні.

Хаджаеў. Пераходжу да трэцяга этапу. Я ўжо гаварыў спачатку, што, пачынаючы з 1930 года, я звязаўся з прамымі ў асобе Рыкава. Гэта было ў 1930 годзе, на адным з прыёмаў у афіцыйных справах.

Мы ўмовіліся наконт метадаў нашай работы. На першы час Рыкаў даў мне наступныя ўстаноўкі: першае, шкодніцтва, галоўным чынам, у галіне сельскай гаспадаркі. Другое — абліжэнне ўсё магчыма апазіцыйных груп і сілы, якія зноўдучу, і накіраваць гэтыя сілы супроць кіраўніцтва ВКП(б), супроць ўрада, актывізуецца шкодніцтва, правакацыйныя метады работы, антысавецкую дзейнасць.

У ажыццяўленне гэтай дырэктывы Рыкава мы пачалі праводзіць гэта шкодніцтва.

У 1933 годзе восенню прыехаў ва Узбешістан Бухарын. Са слоў Ібрамава я ведаю аб гутарках паміж Бухарыным і Ібрамавым і аб тых дырэктывах, якія астаўляў Бух

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

РАНІШНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 4 САКАВІКА ДОПЫТ ПАДСУДНАГА ХАДЖАЕВА

(П Р А Ц Я Г)

што яго хто-небудзь возьме пад абарону. Усё ж Неўскі ў канцы вясною быў арыштаван.

Што датычыць выканання іншых дырэктыв — аб арганізацыі паўстанчых груп ва Узбекістане, — мы баяліся не паспеем самі ўстаць за арганізацыю гэтай справы, таму што гэты справу маглі б разнахоць адразу. Таму пасля нарады з Ібрахімам мы сумесна ў вусным віду далі ўказанні нашым людзям са складу сакратарату райкомаў і старшыні выканкомаў, каб яны праводзілі падрыхтоўку да арганізацыі яра, праз якое можна было б ужо перайсці да масавай арганізацыі паўстанства.

Другая дырэктыва заключалася ў тым, каб з амістыраваных рэдакцый басмачоў, якія здаліся яшчэ ў 1922—23 годзе, была б падрыхтавана ў кітавак і сёлах адпаведная група. Така былі дырэктывы. На месцах гэта работа праводзілася, г. зн. людзі ўцягваліся, групы ствараліся. Што датычыць тэрытарыяльных груп, то ад гэтай справы я нікому не гаварыў, апрач двух асоб. Я сам ведаю, ведаў Ібрахіма і ведаў нейкі Шэрмухамед, якому я, параўнаўшыся з Ібрахімам, даручыў арганізацыю гэтых тэрытарыяльных груп.

І, нарэшце, апошні пункт — гэта наконт сувязі з Англіяй. Мне самому не паспеем устанавіць сувязі з Англіяй, бо яна не магла быць. Трэба было шукаць для гэтай сувязі якіясьці сродкі. Я мог пашукаць людзей у Таджыкістане.

Вышынскі. Праз басмачоў?

Хаджаев. Праз курбашы, г. зн. начальніка басмачоў. Курбашы, калі ён сапраўды начальнік басмачоў, не можа быць не звязаным з англічанамі, таму што басмацтва было арганізавана з удзелам англічан.

Вышынскі. Скажыце, вы да якіх грамадскіх слабаў належыце па сваёму паходжанню?

Хаджаев. Я з купецкай сям'і.

Вышынскі. Хто быў бацька?

Хаджаев. Гандляр.

Вышынскі. Буйны, дробны?

Хаджаев. Буйны. Гандляваў каракулем, памёр у 1912 годзе.

Вышынскі. У вас было сувязі з буржуазнымі коламі па вашаму мінуламу сацыяльнаму становішчу?

Хаджаев. Так.

Вышынскі. Калі ўспаследку вы ўзначалілі школьніцкую арганізацыю ў Узбекістане, вам прыходзілася займацца школьніцтвам ў галіне каракулеводства?

Хаджаев. Так.

Вышынскі. Да якой арганізацыі вы належалі да рэвалюцыі?

Хаджаев. Арганізацыя, да якой я належаў, гэта — партыя бухарскіх лібералаў, канстытуцыйна-манархічная партыя.

Вышынскі. Каледкай?

Хаджаев. Так. У 1917 годзе я адшоў ад гэтай партыі і быў у ліку арганізатараў другой партыі — младабухарскай партыі, праграму якой мы надрукавалі ў 1917 годзе. Мы ставілі перад сабой задачу буржуазна-нацыяналістычнага развіцця Бухары. Да гэтай партыі я належаў.

Вышынскі. Потым зноў прымянулі да нацыяналістаў?

Хаджаев. Потым, калі я аказаўся на чале ўлады, я прымянуў зноў да нацыяналістаў.

Вышынскі. І з таго часу вялі гэту лінію?

Хаджаев. І з таго часу гэту я лінію вёў.

Вышынскі. І вам дапамагаў Бухарын?

Хаджаев. Я аб гэтым і гавару.

Вышынскі. Што вам вядома аб забойстве Абід Саідава?

Хаджаев. Я чуў аб гэтай справе ў 1931 годзе.

Вышынскі. Забіў ён быў за што?

Хаджаев. Ён быў забіў сваім братам па пастанове нацыяналістычнай арганізацыі «Мілі ісікля».

Вышынскі. У якой хто ўдзельнічаў?

Хаджаев. У якой хто ўдзельнічаў Ібрахімаў.

Вышынскі. Падсудны Ібрахімаў, быў такі факт — забойства Абід Саідава?

Ібрахімаў. Быў такі факт.

Вышынскі. За што быў забіў Абід Саідаў?

Ібрахімаў. За тое, што выкрываў буржуазны нацыяналістаў.

Вышынскі. Ці быў Бату ў ліку забойцаў Абід Саідава?

Ібрахімаў. Ён — удзельнік забойства.

Вышынскі. Гэта той Бату, які з Рамзі з'яўляўся вамым чалавекам?

Ібрахімаў. Так.

Вышынскі. Значыць, Абід Саідава забіў Бату — ваш чалавек?

Ібрахімаў. Так.

Вышынскі. Значыць, вы, падсудны Розенгольц, з 1923 года пачалі перадаваць шпіёнскія весткі замежным дзяржавам?

Розенгольц. Правільна.

Вышынскі. Прадаўжайце далей.

Розенгольц. Цяпер адносна шкодніцтва. Я хачу адзначыць, што гэтакі шкодніцтва ставіла задачай дапамогу Германіі галоўным чынам з часткова Японіі.

З найбольш буйных актаў гэтага

шкодніцтва, якое, зразумела, з'яўляецца адначасова і адраццельнай дзейнасцю, я называю заключэнне дагавора дагавору з Германіяй. Называў факт экспарту золатадыходаў у Германію, у той час, як больш рашыяльна было б іх перапрацоўваць у Савецкім Саюзе. Далей, экспарт цынкавых канцэнтратуў, авансавы экспарт, затым эканомію ў Японію па ўдзяшчальных цэнах і ў значнай колькасці ў той перыяд, калі на рынку была вострая

патрэба ў чыгуне. Выдача фрахтовых ордеруў з затрымак, што выклікала перахату, заключэнне рату выкладных умоў у дагаворы, у прыватнасці фармулёўку пункту аб фэрмажоры. Таксама затрыманне экспарту ў Манголію, Заходні Кітай.

Асабліва трэба адзначыць шкодніцтва, якое вылікае з задачы на паражэнне, — гэта затрыманне абаронага імпарту.

Вось уласна ўсё асноўнае.

ДРУГІ ДОПЫТ ПАДСУДНАГА КРЭСЦІНСКАГА *)

Старшыня. Падсудны Крэсцінскі, раскажыце кратак аб вашай кантрэволюцыйнай дзейнасці, не спыняючыся на тых момантах, якія ўжо асветлены.

Крэсцінскі. Я пачаў з асабістае асабістае трацінскае дзейнасць у канцы 1921 года, калі па прапанове Тройкага я даў сваю згоду на стварэнне нелегальнай трацінскай арганізацыі і на ўключэнне мяне ў склад яе цэнтра, прадугледжанага ў складзе: Тройкага, Пятакова, Серабракова, Прабражэнскага і мяне, Крэсцінскага. Гэту прапанову Тройкі зрабіў мне зараджа пасля Х'везда. Годам пазней я зрабіў алачымства — гэта імяна тое, аб чым я расказаў у часе допыту падсуднага Розенгольца, — маё пагадненне па даручэнню Тройкага з генералам Сектам, а рэйсерам у яго асобе, аб фінансаванні трацінскай арганізацыі ў абмен за тую паслугу шпіёнска-разведчага характару, якія мы пры гэтым браіліся аказваць рэйсерам. З 1923 года пагадненне з Сектам прыводзілася ў выкананне, галоўным чынам у Маскве, часам у Берліне. У 1926 годзе рэйсера паставіў пытанне аб адмаўленні ад гэтага пагаднення. Я думаю, што гэта быў тактычны крок для таго, каб паставіць нам павышаныя патрабаванні.

Вышынскі. Каму «яма»?

Крэсцінскі. Трацістам. Мы ў гэты час ужо прывыклі да наступлення рэгулярных сум, пярэдай валюты.

Вышынскі. Прывыклі да атрымання грошай ад замежных разведкаў?

Крэсцінскі. Так, гэтыя грошы ішлі на трацінскую работу, якая развілася за трацінай, у розных краінах, на выдзелы і іншае.

У 1926 годзе, у раггар барацьбы трацінскіх груп за трацінай з партыйным кіраўніцтвам, які у Маскве, так і ў брацкіх партыях, адмаўленне ад гэтых грошай маглі б падразаць барацьбу трацістаў. І таму, калі Сект папрадзіў, што ён маркуе спыніць гэта субсідыраванне, я, натуральна, паставіў пытанне, на якіх умовах ён ггадзіўся б прадоўжыць пагадненне.

Таму ён высунуў прапанову, што з шпіёнскай інфармацыяй, якая давалася яму несістэматычна, ад выпадку да выпадку, павінен прыняць больш пастаянны характар, і апрач таго, каб трацінскай арганізацыя павінна абавязальна, што ў выпадку прыходу да ўлады ў часе магчымай новай сусветнай вайны гэта трацінскае ўлада ўлічыць справядлівыя патрабаванні трацінскай буржуазіі, г. зн. галоўным чынам, патрабаванні атрымання канісіі і заключэння іншага роду дагавораў. Пасля запыту Тройкага і атрымання ад яго згоды я даў генералу Секту становішча адказ, і наша інфармацыя пачала насіць сістэматычны характар. У вусным парадку былі дадзены абшчаны наконт будучага пасляваеннага пагаднення.

Вышынскі. Ці не скажаце вы, колькі было ўсяго атрымана грошай?

Крэсцінскі. Пачынаючы з 1923 года да 1930 года, мы атрымлівалі кожны год па 250 тысяч германскіх марак залатой валюты.

Вышынскі. Гэта складале, прыкладна, 2 мільёны залатых марак за гэтыя год?

Крэсцінскі. Так, прыкладна, 2 мільёны залатых марак. У кастрычніку 1928 года я атрымаў ад Тройкага, які ў той час быў у сямлі, з Алма-Аты пісьмо. У гэтым пісьме амальна ўказанне Тройкага аб атрыманні нямецкіх грошай, якія ён прапанаваў перадаць або Маславу, або французскім саброт Тройкага, г. зн. Росмеру, Мадлене Паў і іншым.

Я звярнуўся да генерала Секта. Ён быў к гэтым часу ўжо ў адстаўцы і не займаў ніякіх пастой. Ён паабяцаў перагаварыць з Гамерштэйнам і атрымаць грошы. Грошы ён атрымаў.

Вышынскі. А хто такі Гамерштэйн?

Крэсцінскі. Гамерштэйн быў у той перыяд начальнікам штаба рэйсера, а з 1930 года стаў камандуючым рэйсерам. Пры нашым спатканні ён зраў са мной, не гаворачы аб нашым абавязку паведамляць шпіёнскія весткі, палітычную гутарку на міжнародныя тэмы з тым, каб атрымаць ад мяне некааторую інфармацыю. Неялікую інфармацыю сакрэтнага характару я яму даў.

Вышынскі. Грошы ён уплаціў?

Крэсцінскі. Так, грошы ён даў.

Вышынскі. Ён ведаў, за што дае?

Крэсцінскі. Ведаў.

Вышынскі. Кантакт з Сектам у вашай трацінскай арганізацыі меў месца нават да 1921 года?

Крэсцінскі. Там быў кантакт з ім, аб якім я не хачу гаварыць у адкрытым псеўдэжні.

Вышынскі. Сёе-тое можна сказаць вара. Па-першае, хто такі быў Копп?

Крэсцінскі. Копп быў наогул стары меншавік. Ён быў бліжнім чалавекам да Тройкага.

Вышынскі. У ліпені 1920 года па пытанню, аб якім вы, відавочна, не думалі тут гаварыць, а скажаце ў адрозненне паслядзін, гэты самы Копп наладзіў кантакт з Сектам?

Крэсцінскі. Так. Сект звярнуўся да Коппа.

Вышынскі. Я раблю з гэтага вывад, нашым контрагентам у гэтай справе

што не толькі ў 1921 і 1922 гг., але яшчэ ў 1920 годзе Тройкі праз Коппа прапанаваў і знайшоў дарогу да Секта.

Крэсцінскі. Падрабязней гэтага я не ведаю, талы былі афіцыйныя сустрэчы.

Вышынскі. Дазвольце агаласіць наступныя месцы ў тыме III 13-ты адварот: «У часе гэтых разоў ўсталя пытанне аб грашовых сродках для канспіратыўнай трацінскай работы.» Гэта пытанне аб грашовых сродках павінаў Тройкі...

Крэсцінскі. Верна.

Вышынскі. ...У якога былі якіясьці затрунненні ў выкарыстоўванні для канспіратыўных трацінскіх мэтаў апаратных сродкаў? Таму Копп прапанаваў зрабіць спробу атрымаць неабходныя грашовыя сродкі ад германскага рэйсера... Кантакт паміж Коппам і генералам Сектам быў ужо такім чынам устаноўлены...

Гэта паказанне абнавачваемага Крэсцінскага ад 9 чэрвеня 1937 года. Абнавачваемы Крэсцінскі, вы гэта павярдждаеце?

Крэсцінскі. Так, так.

Вышынскі. Падсудны Крэсцінскі, прадаўжайце.

Крэсцінскі. У 1929 годзе, восенню, калі я знаходзіўся ў водпуску на поўдні Германіі ў Кісінгене, да мяне па тэлефону пазваніў у Берліна Якубовіч і паведаваў, што сын Тройкага хоча мяне павачыць па даручэнню бацькі. Я прапанаваў яму прыехаць у Кісінген. На другі дзень ці праз дзень прыехаў Седоў і Якубовіч.

Інфармацыя Седова заключалася ў тым, што Тройкі раіць паслаць і выключаным трацістам павдаць заявы ад тым, што яны адмаўляюцца ад апазіцыйнай барацьбы і аб прыняцці іх налад у партыю. У прыватнасці, ён паведаваў, што з Пятаковым і Радзкам я магу адкрыта размаўляць, хоць Пятакоў павдаў заяву аб ахвоты ад трацінскага павдаў у 1928 годзе, а Радзк, звеста, у 1929 годзе, і ўказаў, што яны застаюцца прыхільнікамі трацізма.

Далей ён сказаў, што неабходна адмовіцца ад работы ў масах, трэба кіравацца аб тым, каб захавалі арганізацыйны касіак, каб гэтыя людзі прайшлі ў партыйна і савецкіх арганізацыі і стараліся заняць там больш ці менш самастойныя, адзязныя пасты, каб вялася работа ў строга канспіраваным выглядзе па прыцягненню новых прыхільнікаў з ліку надзейных людзей і адзінак парадку для павелічэння і ўмацавання кадравыя касіка. Я павінен быў прадаўжаць адносіны з рэйсерам па атрыманню грошай і па перадачы інфармацыі, і я павінен быў уладвавацца сувязь паміж Тройкім і яго ўнаўважанымі ў Еўропе і трацістамі ў Савецкім Саюзе.

Сувязь з Тройкім была ўстаноўлена наступным чынам. У Берліне, лічце год прыбылі пасля майго ад'езду, аставаўся Якубовіч, і мы дагаварыліся з ім, што ён будзе атрымліваць ад мяне ў дыпламатычнай пошце пісьмы, калі патрэба будзе для перадачы Тройкі, а ён у часе спаткання з Седовым дагаварыўся аб тых паражжжж адрацак, па якіх ён будзе перасылал гэтыя пісьмы.

Апрач таго, у мяне ўстанавілася ў той час сувязь з другім работнікам паўпродства — Штэрнам, які сімпацізаваў трацістам. Я дагаварыўся з ім, што калі Якубовіч будзе ад'язджаць з Берліна, то я прашу Штэрна ад Якубовіча гэтыя мае даручэнні і заданні перадаць, што і было зроблена.

Апрач таго, Радзк звярнуўся да мяне, а я праз некаторых маіх наркандзельскіх работнікаў з адледаў дамоў наладзіў снабжэнне некаторых замежных карэспандэнтаў сакрэтнай інфармацыяй.

Вышынскі. Раскажыце, як была арганізавана ваша сустрэча з Тройкім у Мераме.

Крэсцінскі. Я быў праездом некалькі дзён у Берліне. У Берліне слядзіў савецкім наш трацінскі чалавек Бессонаў, у якога сувязь з Тройкім павіна была быць, бо калі ён у маі 1933 года ад'язджаў у Берлін, я гаварыў, каб ён гэту сувязь устанавіў.

Я ішоў у Кісінгене, калі мяне пазваніў Бессонаў па тэлефону, і паведаваў, што сустрача адбудзецца ў Мераме. Тройкі прыехаў у Мерам каля 10 кастрычніка разам з Седовым.

Прыехаў Тройкі, як ён мяне гаварыў, пад чужым — французскім — шапратым, і прыехаў тым маршрутам аб якім гаварыў Бессонаў, г. зн. праз франка-італьянскую граніцу, а не праз Швейцарыю і Германію. Для Тройкага пытанні, аб якім мы думалі ў Маскве, былі беспаваротна вырашаны, і ён сам перайшоў да выкладання сваіх указанняў на гэтым поваду.

Ён сказаў, што наколькі мы з 1929 года перайшлі да арганізацыі аэміюнскага тыпу, пастолькі, натуральна, захоп улады можа быць ажыццёўлен толькі сілай. Але наша аэміюнска арганізацыя ніякага пераварту сама зрабіць не можа. Неабходна па гэтым поваду прамое пагадненне з якой-небудзь буржуазнай краінай. Ён адзначыў, што затачанае пагадненне такога роду з'яўляецца наша пагадненне з рэйсерам. Але гэта пагадненне ні ў якой меры не залючывае ні трацістаў, ні імепную стэрну, на двух прычынах. Па-першае, нашым контрагентам у гэтай справе

з'яўляецца толькі рэйсера, а не германскі ўрад у цэлым.

Другое. У чым сутнасць пагаднення з рэйсерам? Мы атрымліваем невялікую суму грошай, а яны атрымліваюць шпіёнскую інфармацыю, якая ім будзе неабходна пры ваенным нападе. Але-ж германскаму ўраду, у прыватнасці Гітлеру, патрэбны калоніі, тэрыторыі, а не толькі шпіёнская інфармацыя. І ён гатовы замест калоніі, з-за якіх трэба біцца з Англіяй, Амерыкай і Францыяй, задоўжыцца тэрыторыяй Савецкага Саюза. А нам патрэбны не 250 тыс. залатых марак, нам патрэбны германскія ўзброеныя сілы для таго, каб пры іх дапамозе прыйсці да ўлады, і ў гэтым напрамку трэба весці работу. Гэта работа бешь зраджыцца пагадненне з замежным урадам аб скарыстанні ўзброеных замежных сіл для перамогі над Чырвонай Арміяй і для адрыцця шляху да ўлады трацістам.

Але-ж, калі нават адбудзецца напад, скажам, Германія на Савецкі Саюз, гэта яшчэ не дае магчымасці захапіць апарат улады, калі ў нас не будзць у гэтым напрамку падрыхтаваны пэўныя ўнутраныя сілы. А трацістыкі, як таковыя, недастаткова імглікі і можны, каб такую арганізацыю адным стварыць. Неабходна мець аплот і ў горадзе і на вёсцы ў дробнай буржуазіі і кулакоў, а там сувязь маюць, галоўным чынам, правыя. Неабходна мець, нарэшце, апару, арганізацыю ў Чырвонай Арміі, сярот камаліграў, каб алуучаным намаганнямі ў патрэбны момант захапіць важнейшыя пункты, прыйсці да ўлады.

З гэтага вынікае: першая ўстаўка была на пагадненне з замежнымі ўрадамі, другая — на стварэнне ў Савецкім Саюзе аб'яднаных сіл трацістаў, правых і ваенных аэміюнскаў.

Гаворачы аб правых, аб неабходнасці арганізацыйна звязацца з ім, Тройкі гаварыў, што не трэба абмяжоўвацца Рыкавым, Бухарыным і Томскім, бо калі яны і прызначаны правалеры правых, але яны ў дастатковай ступені ўжо скампраметаваны і што трэба выкарыстаць для сумы Рудзутка, які на працягу многіх год слядзіў у савецкім урадзе і нікому нікому не было вядома аб якіх-небудзь яго разгалосках з партыі і таму трэба на яго звярнуць увагу і звязацца з ім.

Што датычыць ваенных, то, гаворачы аб ім, Тройкі назваў толькі адно імя — Імя Тухачэўскага, які чалавек багаварыцкага тыпу, авантурыста, часталюбна, які імкнецца алачываць не толькі ваенную, але і ваенна-палітычную ролю, які несумненна з намй пойдзе.

Далей Тройкі развіў думку аб неабходнасці пераці, шкодніцтва і дыверсій, прычым дыверсійныя акты і тэрытарыяльныя акты ён разглядаў пад кутом погляду і ўжывання іх у часе вайны і для дэарганізацыі абароны Чырвонай Арміі, для дэарганізацыі ўрада па моманту пераварту. І ў той жа час гэты дыверсійны і тэрытарыяльны акты давалі-б яму, Тройкам, большыя ўстойлівасці і ўпэўненасці ў перагаворах з замежнымі ўрадамі, бо ён змог-б спасылацца на тое, што яго прыхільнікі ў Савецкім Саюзе і дастаткова моцныя, і дастаткова актыўныя.

Ён браў на сябе перагаворы з немцамі. Што датычыць японцаў, аб якіх ён гаварыў, які аб сіле, а якога трэба таксама дагаварыцца, то ён гаварыў, што яму неспаспее пакуль з ім звязацца ціма, што трэба будзе гаварыць з ім у Маскве, што для гэтага трэба скарыстаць Сакольнікава, які працуе ў Паркаме асабістых спраў і якая займаецца ўсходнімі справамі. Ён прасіў мяне аб гэтых уоіх устаноўках, і ў прыватнасці аб неабходнасці знесціся з японцамі, перадаць Пятакову. Апрач таго, ён прасіў мяне, каб, не абмяжоўваючыся размовай Пятакова з Тухачэўскім і Рудзуткаем, я таксама з ім павачыцца, таму што я маю магчымасць расплаваць аб непасрэдным уражанні, а гэта можа ў гэтым сенсе аказаць некалькі больш уплыву. Гэтым я закінчаю маё спатканне з Тройкім у Мераме.

Я павінен выкласці вынікі маіх дзясінняў пасля вяроту з-за траціны Вярнуўшыся, я апраду інфармаваў аб сваіх разгалосках Пятакова і Розенгольца. Пятакоў перагаварыў з Тухачэўскім і Рудзуткаем.

У лютым 1934 года я бачыўся і з Тухачэўскім і Рудзуткаем, перадаў змест гутаркі. Атрымаў ад абодвух прышчыповае папярджжжж, прызначана лініі на пагадненне з замежным дзяржавам, на іх ваенную дапамогу, на паражэнную ўстаўку, на стварэнне ўнутранай аб'яднанай арганізацыі. Яны аказалі далей, што пытанне ў іх не ў прышчыне, а ў неабходнасці выясніць свае сілы. Пасля гэтага будзе дадзены канчатковы адказ Пятакову, я галоўнаму прадстаўніку трацінскай арганізацыі ў СССР.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

Яшчэ да атрымання мною паведамлення ад Пятакова, што справа ўжо завершана і пагадненне заключана, я ўжо таксама пачаў у сабе ў нарамаце падліраць сілы і намячаць, на каго я магу апрача ў выпадку кантрэволюцыйнага выступлення.

